

Paling groeit nagenoeg zonder medicijnen

De paling is geen gemakkelijke vis om te kweken. Als de paling het bijvoorbeeld niet erg naar zijn zin heeft, kan hij het voer weigeren. En dat houdt hij zomaar een aantal maanden achterelkaar vol.

“De paling is een mysterieuze vis”, stelt William Swinkels.

GEESJE ROTGERS

William Swinkels is directeur van palingkwekerij Nijvis in Nijmegen. Nijvis werd in 1988 opgericht en behoort daarmee tot de oudste palingkwekerijen van ons land. “Het idee om hier langs de Waal in Nijmegen palingen te gaan kweken, had alles te maken met energiecentrale PGM (tegenwoordig Electrabel). De centrale moest veel warm koelwater kwijt en dat warme water zou ideaal zijn voor de kweek van palingen. Deze zwemmen het liefste in water van zo'n 25 graden”, vertelt Swinkels. Tot een samenwerking met de energiecentrale kwam het echter nooit: omdat de palingen gehouden werden in een recirculatiesysteem (een gesloten systeem waarin het water continu wordt rondgepompt en gefilterd) was geen extra warmte meer nodig. De waterpompen produceerden immers zelf genoeg warmte om de bassins mee te verwarmen.

In 1995 dreigde de kwekerij in Nijmegen te verdwijnen. Tegenvallende opbrengstcijfers waren daarvan de oorzaak. De redding kwam van drie palingkwekers; zij besloten Nijvis een doorstart te geven. Swinkels, die zich tot dan toe had toegelegd op de samenstelling en het vermarkten van palingvoerders bij Provimi, sloot zich in 1998 bij de palingkwekerij aan. Swinkels studeerde aan Wageningen Universiteit en legde zich ook hier al toe op de viskweek.

Over de paling

Nijvis levert jaarlijks zo'n 1.500 ton paling af. De palingen hebben dan een gewicht van 80 tot 1.000 gram. Vanwaar die grote verschillen in aflevergewicht? “De Nederlanders willen paling op een gewicht van 150 gram, de Zuid-Europeaanen willen de

paling kleiner (80 tot 100 gram) en de zware vissen gaan naar Scandinavië. Een paling onder de 800 gram wordt daar te klein gevonden”, zegt Swinkels. Een groot deel van de palingen wordt voor aflevering eerst gerookt in de eigen rokerij van Nijvis. Paling groeit heel langzaam. Gemiddeld doet de vis er anderhalf jaar over om het aflevergewicht te bereiken. Sommige vissen doen er wel drie jaar over. “Onze grootste uitdaging is het management”, stelt Swinkels. De kweek begint met de introductie van de glasaaltjes (van 0,3 gram). “Wij kopen de glasaaltjes in Spanje, Frankrijk en Groot-Brittannië. Daar worden ze in het wild gevangen”, aldus Swinkels. Omdat Nijvis niet wil dat de wateren daar worden leeggevangen, gaat een op de vier glasaaltjes terug naar de natuur zodra die 7 gram weegt. “Een glasaaltje in de natuur is heel kwetsbaar en velen overleven de eerste periode niet. Daarom helpen wij ze over de kwetsbare periode heen.” Samen met wetenschappelijke onderzoekers wordt nu gekeken hoeveel aaltjes Nijvis moet terugzetten in de natuur om het natuurlijke bestand in evenwicht te houden.

Diergezondheid

“De grote kunst is om de glasaal aan het droogvoer te krijgen. Dat hebben wij nu goed onder de knie”, zegt Swinkels. Daarna moeten de omstandigheden optimaal blijven, zodat de vis blijft dooreten. Er is daarom permanent een medewerker in de kwekerij aanwezig, ook 's nachts. Wanneer er iets mis gaat, bijvoorbeeld doordat een pomp uitvalt, kan meteen worden ingegrepen. Voor deze vissoort is het heel belangrijk dat de omstandigheden continu ideaal zijn. Swinkels: “Als er één ding niet goed is,

De palingen in het bassin worden gevoerd. Daar komen ze graag even voor uit het water.

FOTO: GEESJE ROTGERS

bijvoorbeeld de watertemperatuur, dan eten de vissen niet. Ook de waterkwaliteit luistert zeer nauw. De bacteriën en andere micro-organismen in het water moeten in een natuurlijk evenwicht zijn om vissen goed te laten gedijen. Vanwege dat biologische evenwicht in het zwemwater kunnen wij geen antibiotica toepassen bij ziekten”, vertelt Swinkels. Omdat er nauwelijks diergeesmiddelen ingezet kunnen worden voor de paling, wordt de strategie gehanteerd dat vissen in hun jeugd alle bedrijfsziekten moeten doormaken. Zij bouwen daardoor weerstand op tegen die ziekten voor de rest van hun leven. Op jonge leeftijd worden de palingen daarom in contact gebracht met oudere palingen en water uit

hun bassins. ‘Natuurlijke vaccinatie’, noemt Swinkels dat. Dierenarts Peter Schoone van Dierenartsencentrum De Peelhorst in Mill (NB) spreekt liever van ‘gewenning’. Schoone is inmiddels een jaar of tien de bedrijfsdierenarts van Nijvis. “In het verleden verstreken wij wel medicijnen aan viskwekers, maar wij zagen nooit een vis. Dat had ook weinig zin omdat wij niets afwisten van de diergezondheid in deze sector”, vertelt Schoone. Dat veranderde toen Schoone een palingkweker als zwager kreeg. “Ik raakte via mijn zwager vertrouwd met de paling en ging me verdiepen in de gezondheid ervan. De kennis was zeer schaars voorhanden; internet bood uitkomst.” Volgens Schoone is de paling een relatief gezonde vis. “Ik denk dat alle ziekten en aandoeningen terug te voeren zijn op de water- en voerkwaliteit. Het management is dus zeer belangrijk.” Verder is het behandelen van

ziekten nagenoeg onmogelijk. “Er zijn geen geneesmiddelen geregistreerd voor deze vissoort”, vertelt Schoone. “Wat je toepast is ‘off-label use’ en komt ‘uit de medicijnkast’ van een andere diersoort. En vaccins tegen palingziekten bestaan al helemaal niet. Het is dus vooral zaak om de vissen zo goed mogelijk te laten wennen aan de bedrijfsomstandigheden.” Gelukkig kan dierenarts Schoone met specifieke laboratoriumvragen terecht bij het Centraal Veterinair Instituut in Lelystad. “Als ik het niet vertrouw, stuur ik een monster naar dit laboratorium. Hier is expertise op het gebied van viruskweek en sectieonderzoek aanwezig.” Dierenarts Schoone is een van de weinige dierenartsen in Nederland met kennis van palingen. “Uitsluitend paling”, benadrukt Schoone. De veterinaire zorg is voor iedere vissoort geheel verschillend. §

William Swinkels

FOTO: GEESJE ROTGERS

William Swinkels is directeur van palingkwekerij Nijvis in Nijmegen. Nijvis is een van de grootste palingkwekerijen in Nederland.

In de hoogtijdagen, begin jaren negentig, telde Nederland zo'n 65 palingkwekerijen. Momenteel zijn dat er nog 17.

